

یادداشت

دیپلماسی چهره‌ها در عصر خبر

● **علی فرامرزی**

● اگر عصر حاضر را عصر خبر بنامیم و بسیاری از فعل‌وانفعالات و اتفاقات قابل‌پیش‌بینی و غیرقابل‌پیش‌بینی را نتیجه این پدیده عظیم و سهمگین، سخن به گزاف نگفته‌ایم. در دنیایی که هرروز بر تنوع و گسترده‌گی ابزار ارتباطی افزوده می‌شود و در کسری از دقیقه هر حادثه که بتواند خوراکی برای اشتهای سیری‌ناپذیر ذهن بشر فراهم کند، می‌تواند جایگاه و پایگاهی درخور توجه در دنیای مجازی و جهان (سوشال‌مدیا)‌ها داشته باشد. ازهمین‌رو است که هرروز بیش از گذشته دردنیای درهم‌پیچیده و متکثر دیپلماسی چهره‌ها و افراد خرساز، مورد توجه و استفاده دستگاه‌های ذی‌ربط قرار می‌گیرند و برای پیشبرد اهداف مختلف و جلب توجه مردم به برنامه‌های موردنظر از شخصیت‌های فرهنگی و هنری استفاده می‌شود که ما امروزه حتی در سطح سازمان عظیم و جهانی‌ای چون سازمان ملل می‌بینیم که چگونه شخصیت‌های هنری و فرهنگی یا چهره‌های سینمایی برای برنامه‌هایی که نیاز به جلب همکاری سازمان‌های مردم‌نهاد و توجه عمومی دارد به همکاری فراخوانده می‌شوند و برچمدار فلان برنامه یا هدف مشخص می‌شوند. این همان بخشی است که در سپهر بین‌المللی به آن دیپلماسی فرهنگی گفته می‌شود که با گسترش و عمقی که اهمیت افکار عمومی و آرای مردمی می‌یابند، تبدیل به یکی از پنج رکن اساسی پایه‌های ارتباطات سیاسی شده است. دراین‌میان بخشی از هنرمندان و چهره‌های مقبول و مورد توجه جوامع نیز با اشرف بر این موقعیت ویژه خود به‌گونه‌ای فردی و با تصمیماتی شخصی در جهت منافع عمومی جامعه از این موقعیت ویژه خود سود می‌جویند و برخی اقدامات را اتخاذ می‌کنند یا پیامی خاص را به گوش مخاطبان موردنظر خود می‌رسانند. از این گونه است بیانه خانم ترانه علیدوستی و به‌دنبال آن هنرمند و کارگردان جهانی ما، آقای اصغر فرهادی، البته جناب فرهادی در تئوبی دیگر و زمانی که روی استیج اسکار قرار گرفته بود و افتخار جهانی دیگری بر فرهنگ این سرزمین افزود (جایزه‌ای که افتخار بسیاری از سینماگران بزرگ جهان است) با بیانی‌ای که در آن شرایط درباره تهدید ایران خواند! می‌توان گفت تا حد زیادی آراشم را به مردم بازگردانید و یک‌بار دیگر اهمیت فرهنگ را در مناسبات جهانی که از دیرباز هم مورد توجه بوده است، یادآوری کرد. البته این‌گونه فعالیت‌ها در تاریخ ملتها مسیوق به‌سابقه است و در لایه‌ای تاریخ کشورها می‌توان آنها را یافت. اگر بخواهیم از موضعی دیگر به این موقعیت نگاه کنیم می‌تواند یکی هم این باشد که مسئولان در برابر پدیده‌های فرهنگی چه مسئولیتی دارند و تا چه مقدار و چنددرصد از انرژی خود را چه از نظر سخت‌افزاری یا نرم‌افزاری صرف توجه و حمایت از این قشر از جامعه می‌کنند؟! به‌طورمثال همه می‌دانیم که در این شرایط اقتصادی در بین طبقه متوسط، هنرمندان از آسیب‌پذیرترین قشر جامعه هستند که با سرعت به‌سوی قشر فقیر در حرکتند، حال سؤال این است که مجموعه دولت و مجلس خصوصاً کمسیون فرهنگی تا چه حد از این مهم اطلاع و به آن باور دارند و چه تمهیدات و مالیات‌هایی برای کمک به این بخش تولیدکننده فرهنگ در این عصر بی‌فرهنگی اندیشیده و در عمل برایش برنامه‌ریزی کرده‌اند. همه می‌دانیم که لایه‌های فرهنگی در همه جوامع از بخش‌هایی هستند که در عین اینکه از زیرساخت‌های نرم‌افزاری لازم و ضروری جامعه به حساب می‌آیند، ولی باید از سوبسیدها و مشوق‌های دولتی برخوردار شوند تا بتوانند به حیات و در نتیجه تولید خود ادامه دهند و انسان‌ها را به سوی رشدوتعالی راهنمایی کنند. یکی از راه‌های متداول برای کمک و تقویت طبقات فرهنگی خصوصاً هنرمندان، مشوق‌های مالیاتی است؛ مشوق‌های مالیاتی را می‌توان به‌عنوان ابزاری مؤثر در حمایت اقتصادی از هنرمندان به‌گونه‌های مختلف به کار برد که از آن جمله معافیت‌های ۱۰ تا ۱۵درصدی صاحبان سرمایه و کارآفرینانی است که به‌گونه‌ای به تولیدات فرهنگی و هنری کمک می‌کنند و حاضرند با سرمایه‌گذاری در بخش‌های هنری و فرهنگی به این‌گونه فعالیت‌ها یاری رسانند و ضمناً از معافیت‌های مالیاتی نیز بهره‌مند شوند.

خبر

رونمایی کتاب جایزه معماری آسیا ۲۰۱۶

● **شرق:** مراسم رونمایی کتاب دومین جایزه معماری آسیا، بین ۲۰۱۶ (شماره اختصاصی فصلنامه 2۸) با سخنرانی سیدمحمد بهشتی، معمار و رئیس پژوهشگاه میراث فرهنگی، پائول آلزا، معمار فرانسوی و فرید اسماعیلی، رتبه اول جایزه معماری آسیا ۲۰۱۶، برگزار می‌شود. در این مراسم که پنجشنبه، پنجم اسفند از ساعت ۱۱:۳۰ تا ۱۳ در سالن همایش موزه هنرهای معاصر تهران برپا خواهد شد، احمد زهادی، مدیرمسئول و سردبیر مجله تخصصی معماری و ساختمان و A2 و برگزارکننده جایزه معماری آسیا، به تبیین اهداف و رویکردهای این رقابت خواهد پرداخت.

«کلوزآپ» در بخش ویژه برلیناله روی پرده رفت

ادای دین برلین به «کیارستمی»

شرق: جشنواره برلین در روز سوم شاهد نمایش ویژه نسخه ترمیم‌شده «کلوزآپ» (پا «نمای نزدیک»/ ۱۹۹۰) به کارگردانی عباس کیارستمی در بخش ویژه برلیناله بود. این فیلم را مؤسسه گوته در قالب برنامه فرهنگی «مدرئیته در ایران» نمایش داد. «کلوزآپ»، یکی از بهترین فیلم‌های واقع‌گرای سینمای جهان است که موجب شد جامعه غرب هرچه بیشتر با سبک فیلم‌سازی کیارستمی آشنا شود. «کلوزآپ» روز سه‌شنبه ۱۴ فوریه هم یک نمایش دیگر در برلیناله دارد. پیش از این سازمان جشنواره فیلم روتردام هم در ۱۴ مهر با نمایش فیلم «کلوزآپ» به زنده‌یاد عباس کیارستمی کارگردان ایرانی ادای دین کرده بود. پیش از درگذشت زنده‌یاد عباس کیارستمی، این فیلم به اهتمام این بنیاد

سینمایی عبد آبت است. با فیلم‌هایی از کشورهای آلمان، فرانسه، آمریکا، ژاپن، اسپانیا، آرژانتین، دانمارک، کره جنوبی، مکزیک، تونس، گرجستان، هند، چین و... به رقابت می‌پردازد و داستان آن درباره سه پسر جوان است که به خانه یک پیرمرد می‌روند. این فیلم قرار است در پنج سانس مجزا در جشنواره برلین روی پرده برود که در مجموع ظرفیت این سانس‌ها بیش از سه هزار تماشاگر است. بخش «فروم» ویژه فیلم‌های مستند و تجربی

گفت‌وگو با «فرهاد تجویدی»، کارگردان نمایش «من...»

پرهیز از من، هم‌گرایی در ما

✎ از این ترس نداشته‌اید در سألنی اجرا بروید که تازه دارد راه‌اندازی می‌شود و ممکن است تماشاگری نداشته باشد؟

ما همواره در سالن‌های دورافتاده و بی‌نام و گمنام کار کرده‌ایم. هدف ما ایجاد مخاطب برای تئاتر است. دلمان نمی‌خواهد حتما در تئاترشهر باشیم. هرچند لازم است کاهی در سالن‌های شناخته‌شده نیز کار اجرا کنیم بنابراین ما با تحمل سختی‌ها و هم‌گرایی اعضای گروه‌مان به دنبال ایجاد مخاطب هستیم و هیچ فرصتی را از دست نمی‌دهیم چون معتقدیم باید کار کنیم و مهم‌تر اینکه مردم ناآشنا را با تئاتر آشنا کنیم و این بخش عمده‌ای از فعالیت گروه ماست که تاکنون هم انرژی زیادی را صرف این کار کرده‌ایم و به نظرم‌ان موفق هم بوده‌ایم. ما در هر جایی می‌توانیم تئاتر کار کنیم و همه می‌توانند مخاطب تئاتر ما باشند. هدف ما آماده‌خوری نیست بلکه دوست داریم مشقت بکشم و این‌گونه بتوانیم به همه یادآوری کنیم یک جامعه جمعه پویا نیازمند هم‌گرایی و ایجاد انرژی‌های بسیار است.

✎ بازتاب کار چگونه بوده است؟

همان‌طور که منتقدان بنامی مانند هوشنگ گلمکانی، حمید کاکاسلطان‌ی، کاظم مهرآزاد، خودتان و خیلی‌های دیگر در اجراهای قبلی درباره نمایش من نظرگاه‌هایشان را اعلام کرده‌اند، نمایش من توانسته با نظرات بسیار مثبتی رویه‌ور شود. هرچند برخی هستند که انگار دنبال دسیسه هستند و بدون آگاهی و اشرف بر اصول نقد دارند علیه من می‌نویسند که این دقیقاً با آن نظرگاه‌های ثبت‌شده از سوی منتقدان حقیقی کشور منافات دارد و مردم هم همواره با این نمایش ابراز یکی‌شدن کرده‌اند، نمایش من توانسته زبان آورده‌اند. بنابراین می‌دانیم این دسیسه‌ها از روی حسادت و تنگ‌نظری است که راه به جایی نخواهد برد چنانچه هدف ما نیز چیره‌شدن بر این حس‌وحال‌های منفی است.

شیوه پسامدرن، بر خواسته‌های اندیشگانی و جمع‌گرایانه تاکید می‌ورزید و همچنان وفادار به اندیشه و ایجاد تحول اجتماعی هستید؟

این را شما می‌توانید در میزان تأثیر این نمایش مشاهده کنید، چنان‌چه یک روحانی می‌آید و به ما می‌گوید کاری که شما در ۷۰ دقیقه می‌کنید، من در ۸۰ سال خدمت‌گزاری توانسته‌ام انجام دهم و بعد سه نفر از اعضای کمسیون فرهنگی شورای شهر هم می‌آیند از اینکه در این نمایش به مشکلات شهری پرداخته‌ایم، تشکر می‌کنند، زیرا آنها نیز به‌دنبال ایجاد چنین مشارکتی هستند که بشود شهر را همچنان پویا نگه داشت. شهردار هم از این نمایش ستایش کرده و با دیدن بخشی از آن به توان و تأثیر تئاتر رسیده و نمونه‌هایی از این‌دست که بسیاری خودشان یا فرزندان‌شان را به ما معرفی می‌کنند چون به این باور رسیده‌اند که در این گروه می‌توانند به شناخت نسبی از خودشان برسند و در ضمن خواهند توانست بر مشکلات‌شان غلبه کنند. زیرا هدف این تئاتر نیز با همان دورنمای کاربردی است که در خدمت زندگی افراد در اجتماع خواهد بود.

✎ بنابراین حضور این جوانان که به بیش از ۸۰ نفر رسیده‌اند، گویای یک حرکت اجتماعی برای پرداختن به یک زندگی پویا در جامعه است؟

بله؛ هدف ما پرهیز از منیت است و ما دنبال بر بوق و کرنا کردن خودمان نیستیم. چنان‌چه خود خود زندگی خیلی ساده پیش‌رویمان هست و ما می‌خواهیم همه را به زندگی متمرکز کنیم چون همیشه این مشکلات هست؛ اما متوجه یکدیگربودن است که همه را به داد همدیگر می‌رساند و این فرایندی نتیجه‌بخش خواهد بود. در این نمایش تعداد زیادی هنرمند جوان تئاتر، مسائل و آسیب‌های اجتماعی را در فضایی خلاقانه به نمایش درمی‌آورند که به نظرم‌ا با طراحی حرکت بدیع و هماهنگی گروهی برای عموم تماشاگران جذاب است.

و درد دیگران هم برای ما دغدغه باشد و نگوییم من در خانه‌ام فرد معتاد یا افسرده‌ای ندارم؛ بنابراین نیاز نیست در این حوزه و برای کمک به سایرین ورود داشته باشم. در اجرای نمایشم تلاش کردم برای تکلیف به کسی نقشی ندهم و اصلاً به سیستمی که این روزها در برخی از نمایش‌ها متداول شده که به‌صورت چرخشی یک نقش را به چند بازیگر در مدت اجرا می‌دهند تا بازی کنند، اعتقادی ندارم.

✎ با توجه به نام نمایش‌تان که «من» است، چقدر در این کار ارجاعات فردی دارید؟

نمایش «من...» روایت نمایشی از زندگی مردمان شهر و رفتار اجتماعی آنها در برابر یکدیگر است که تضاد رفتاری اشخاص جامعه در چند تابلو نمایشی را نشان می‌دهد.

✎ بنابراین هدف زیربناهدان من و رسیدن به حرکت‌های جمعی است؟

ما هدف‌مان دقیقاً همین است که تا می‌توانیم در مقابل این من‌ایستادگی کنیم و بتوانیم به این جوانان یادآوری کنیم که برای رسیدن به اهداف بزرگ‌ترشان نیازمند حضور در اجتماع و توجه به نیازهای جمعی هستند.

✎ آیا شیوه اجرایی‌تان که با تاکید بر فرم‌گرایی است، منافاتی با این اندیشه جمع‌گرایانه ندارد؟

خیر... شیوه اجرایی این نمایش تلفیقی و مدرن و مبتنی بر بدن و حرکت گروهی است. ما با تصویرسازی هيجانی یک نوع وضعیت مطلوب انسانی را تجسم می‌کنیم؛ بنابراین بازهم به دنبال نشان‌دادن قدرت گروهی هستیم و در حرکت و فرم نیز از نشان‌دادن نیرو و توان فردی پرهیز می‌کنیم و دل‌مان می‌خواهد به‌جای «من» حتماً «ما» مطرح شود. چنان‌چه در صحنه‌ای از نمایش نیز این گروه هستند که با نگه‌داشتن یک ستون مانع از تخریب آن خواهند شد. ✎ به‌نوعی می‌شود گفت شما از آن‌دست فرم‌گرایانی هستید که در ارجاع به نوعی

و هدفش تاکید بر توانایی‌های فیلم‌سازان جوان از سراسر جهان است و در این بخش هیچ محدودیتی از لحاظ فرمت وجود ندارد. «پل ورهوفن»، کارگردان سرشناس هلندی که امسال با فیلم «او» توانست جایزه گلدن گلوب بهترین فیلم خارجی سال را از آن خود کند، امسال رئیس هیئت داوران جشنواره برلین است. جشنواره فیلم برلین که از پنجشنبه گذشته آغاز شده تا ۱۹ فوریه (یکم اسفند) ادامه خواهد یافت.

زیر آسمان فیروزهای

وروزآ با حضور «فرمان‌آرا» افتتاح شد

● **شرق:** نمایشگاه مجموعه نقاشی‌های هیرو شیخ‌الاسلامی با کیوبرتوری ماهان حیدری با حضور بهمن فرمان‌آرا و کامبیز درم‌بخش در گالری ثالث افتتاح شد. در توضیح این نمایشگاه به قلم شوکا حسینی آمده: «وروزآ»، واژه‌ای که شورانگیز است چون معنای خودش؛ گویی درون دایره هستی قدم می‌زنی با زنان که دایره‌وار مشغول نمایش‌اند و نماد طبیعت و زایش و تکوینند در دوره‌های ادامه‌دار مانند خود واژه وروروزآ هیرو شیخ‌الاسلامی نقاشی است که با استفاده از الگوهای حرکتی در این آثار، تنها اشاره به حرکات آیینی و موزون کرده‌ها ندارد بلکه نماینده جهان‌بینی این قوم نیز هست. قومی که در جنگ‌ها، غم‌ها و در شادی پیروزی‌هایشان، با رقص و موسیقی حضور دارند و هرآنچه بدن را شوریده می‌کند، به نمایش می‌گذارند؛ بدن در این نقاشی‌ها، زیر رنگ‌ها و نمادهای قومی پنهان است. ازاین‌رو این تقابل‌ها بیسن رنگ و بدن، برای تکمیل نشانه‌های بصری و اجتماعی به کار می‌روند. این محوشدگی عمدی چهره و بدن، نقبی به گفتمان‌های دیگر در تبیین زسان می‌زند. زنان چهره خود را در حرکت جا گذاشته و با رنگ‌ها نمایش حضورشان را نشان می‌دهند. گویی این صدای موسیقی ازلی، آنها را آن‌گونه مسخ کرده است که نه صدایی و نه تصویر، تنها نمایش است و شورانگیزی زایش درون این زن‌ها. اما این مسخ‌شدگی، عادت به غیاب را هم فرامی‌خواند. عرصه‌ای که هنرمند، آن را به رخ مخاطب می‌کشد چنان تلنگری مدام. چهره‌هایی همچون بهمن فرمان‌آرا، کامبیز درم‌بخش، محمدعلی دیباج، اسرافیل شیرچی، حافظ موسوی، شقایق فرانعی، مهران رنجبر، مهندس کاظمی، دکتر اردشیر صالح‌پور، امیرحسین مدرس، نادر مشایخی، داود آزاد، فرهاد اصلانی، سهیل محمودی، جواد بختیاری، فرید بدالهی، سهراب هادی، جاوید رضانی، محمدهادی فدوی، دکتر اکبر نعمت‌اللهی، مدیر موزه‌ها و اسناد صنعت نفت، ناصر بزرگمهر، مشاور وزیر صنایع و مدیر سمت، مجید ملانوروزی، مدیر موزه معاصر، حسین خطیبی، شکرخدا گودرزی، دکتر کیهان محمدخانی، قائم‌مقام زبیا‌سازی، آبت قاسمی‌پور، علی بیانی، محمد رامهرمزی، امیر انوش فر، ژبور شیخ‌الاسلامی، معصومه آقاجانی، محمد فرهود، بزرگمهر حسین‌پور و... میهمانان افتتاحیه این نمایشگاه بودند که تا پایان هفته در گالری ثالث برباست.

یاد دوست

درگذشت دانشنامه‌نگار چیره‌دست ایرانی

● **شرق:** یکی دیگر از چهره‌های فرهنگی و پژوهشی کشور، در سکوت خبری دار فانی را وداع گفت. استاد علی‌محمدخان محمدی‌هاو‌ره را به‌عنوان یکی از چیره‌دست‌ترین دانشنامه‌نگاران ایرانی می‌شناختند. او ۱۱ آبان‌ماه ۱۳۳۲ در خانواده‌ای فرهنگی در تهران چشم به جهان گشود و پس از یک عمر تلاش در عرصه پژوهش، در ۶۲سالگی به دلیل بیماری سرطان دار فانی را وداع گفت. از فعالیت‌های ارزشمند پژوهشی و مسئولیت‌های اجرایی خان‌محمدی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: عضو کمیته واژه‌گزینی فرهنگستان زبان و ادب فارسی، عضو پیشین هیئت‌مدیره بنیاد فردوسی، نگارنده جامع‌ترین دانشنامه‌های علوم هوافضا به زبان فارسی با نام «فرهنگ جامع هوافضا» و «فرهنگ نوین صنایع هوایی»، نگارش و ترجمه چندین کتاب و مقاله در زمینه‌های علمی و مفاخرپژوهی به زبان‌های فارسی و انگلیسی، مؤسس اتحادیه صنایع هوایی و فضایی ایران، سردبیری نشریه‌های معتبر علمی از جمله نشریه‌های «صنایع هوایی» و «موتور و بدنه»، مستندسازی خاطرات افتخارآفرین جنگ تحمیلی، مدیر نمایشگاه‌های تخصصی علم و صنعت، سردبیر نشریه همگرایی و همکاری گسترده رسانه‌ای با خبرگزاری‌ها و روزنامه‌های کشور، متولد سال کودتا، علاوه بر پژوهش و تالیف، یکی از نویسندگان و مترجمان مهم ایرانی نیز به حساب می‌آمد که صبح دوشنبه روی دست نمایشگاه‌کنندگان به‌سوی خانه ابدی خود در بهشت زهرا(س) رفته و در قطعه نام‌آوران، به خاک سپرده شد. آیین یادبود او در روز جمعه ۲۹ بهمن از ساعت ۱۵ تا ۱۶ تا مسجد رسول، به نشانی تهران، سعادت‌آباد، میدان کاج برگزار خواهد شد.

